

ทุจริตคอร์รัปชัน คือ ต้นตอของความชั่วร้าย ที่ทำลายล้างโครงสร้างสังคมไทย

คนทุจริตคอร์รัปชัน คือ ผู้เป็นพาหะนำโรคมความชั่วร้ายให้ระบาดในชาติไทย เป็นหน้าที่ของคนไทยต้องช่วย
ป้องกันและทำลายความชั่วร้ายดังกล่าวให้หมดไป ไม่ว่าตัวความชั่วร้ายหรือพาหะที่นำโรคชั่วร้าย
สังคมไทยจึงจะสงบสุข

คำนำ

เหตุผลที่คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ (คตส.) ออกสมุดปกเหลือง
เล่มนี้ ก็เพื่อจะชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจเกี่ยวกับการทำภาระหน้าที่ของ คตส. ว่า มีกรอบอำนาจหน้าที่อย่างไร
อาศัยอำนาจตามกฎหมายใด มีขั้นตอนการดำเนินการอย่างไร การดำเนินการในการอาชญากรรมที่มีเงื่อนไขในทาง
กฎหมายอย่างไร และเรื่องที่อยู่ภายใต้การตรวจสอบของ คตส. มีเรื่องใดบ้าง รวมถึงเรื่องที่ตรวจสอบมีการ
กระทำที่ไม่ถูกต้องอย่างไร และก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐเพียงใด

การที่ คตส. รับภาระหน้าที่ในการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐอันเนื่องมาจาก
โครงการต่างๆ ของรัฐบาลชุดที่ผ่านมาเป็นผลมาจากประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๐ โดยถือว่า คตส. เป็นองค์กรเฉพาะกิจเพื่อตรวจสอบการทุจริต
ในโครงการต่างๆตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ เมื่อครบตามกำหนดเวลาดังกล่าว คตส. ก็สิ้นสภาพไป โดย
เหตุที่ คตส. เป็นเพียงองค์กรเฉพาะกิจ จึงมีความจำเป็น ที่จะต้องรายงานการทำภาระหน้าที่ต่างๆ ให้ประชาชน
เข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของ คตส. โดย คตส. มีความมุ่งหมายที่หนักแน่นในอันที่จะรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์
ของประเทศชาติและประชาชนเป็นที่ตั้ง ภายใต้กระบวนการตรวจสอบได้ส่วนที่ให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่าย
นอกจากนี้กรรมการ คตส. ทุกคนต่างยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตในการทำภาระหน้าที่ของตน

ท้ายที่สุด คตส. หวังว่า การทำหน้าที่ของ คตส. ในครั้งนี้ก็เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของชาติอันสืบ
เนื่องมาจากการทุจริตในโครงการต่างๆ และดำเนินการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีต่อศาลเพื่อนำผู้กระทำ
ความผิดมารับโทษและชดเชยความเสียหายตามกฎหมายของบ้านเมือง ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรทัดฐานแห่งจริยธรรม
และบรรทัดฐานแห่งความรับผิดชอบให้เกิดขึ้นในบ้านเมืองแห่งนี้สืบไป

คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

มิถุนายน ๒๕๕๐

๑. หลักการและเหตุผลของการออกสมุดปกเหลือง

เรื่องการอาชญากรรมสินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(ก) เรื่องดังกล่าวเกี่ยวกับส่วนได้ส่วนเสียของสังคมโดยรวม อันเป็นส่วนประกอบของรัฐ

(ข) เพื่อให้สังคมได้พิจารณาด้วยปัญญาของแต่ละท่าน จากพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับหลักการ
ทางกฎหมายที่มีผลใช้บังคับในบ้านเมือง

(ค) เพื่อให้สังคมได้ตรวจสอบและใช้พินิจจับในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบ (คตส.)
ในการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ว่าได้ทำหน้าที่ในพื้นฐานของการรักษาผลประโยชน์
ของรัฐถูกต้องตามหลักนิติธรรมหรือไม่ อย่างไร

(ง) เพื่อให้สังคมได้พิจารณาและตัดสินใจด้วยปัญญาว่า ระหว่างประโยชน์ของสาธารณชนกับประโยชน์ของบุคคลหนึ่งบุคคลใดนั้น สังคมควรจะให้น้ำหนักในการรักษาประโยชน์ไปในทางใด

(จ) ถ้าท่านจะใช้ความรู้สึกในการพิจารณาก็ขออย่าอ่าน เพราะจะทำให้ท่านเกิดความทุกข์โดยใช้เหตุไม่ว่าจะใช้ความรู้สึกในทางใดก็ตาม

๒. หลักกฎหมายที่ควรเข้าใจเบื้องต้น

หลักกฎหมายที่ควรเข้าใจเบื้องต้นมี ๒ เรื่อง คือ

๒.๑ หลักกฎหมายในกระบวนการยุติธรรม (ทั้งทางแพ่งและอาญา) ขั้นตอนทางบริหาร ขั้นตอนทางตุลาการ

(ก) กฎหมายสารบัญญัติเป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิและความรับผิดชอบของบุคคล ไม่ว่าในทางอาญาหรือทางแพ่ง อันจะมีผลให้ต้องรับโทษทางอาญาหรือรับผิดทางแพ่ง เช่น ประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น

(ข) กฎหมายวิธีสบัญญัติหรือวิธีพิจารณาที่ใช้สำหรับการดำเนินการตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม ไม่ว่าในขั้นตอนทางฝ่ายบริหารหรือฝ่ายตุลาการ เช่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือบทบัญญัติที่เป็นหลักการในการใช้กฎหมายวิธีสบัญญัติที่บัญญัติไว้ในกฎหมายสารบัญญัติในบางเรื่องบางราว

(ค) การที่จะบังคับตามบทกฎหมายทางสารบัญญัติไม่ว่าทางอาญาหรือความรับผิดชอบทางแพ่ง โดยหลักการทั่วไปจะต้องมีคำพิพากษาของศาลก่อนทั้งสิ้น เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติให้ไว้เป็นพิเศษ ให้อำนาจทางบริหารดำเนินการบังคับ โดยไม่ต้องมีคำพิพากษาของศาล เช่น ตามประมวลรัษฎากร มาตรา ๑๒ เป็นต้น

(ง) รัฐธรรมนูญที่มีอำนาจออกกฎหมายเข้าใจสภาพของการบังคับใช้กฎหมายสารบัญญัติว่าจะต้องใช้เวลาในการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายวิธีสบัญญัติ จึงได้มีบทบัญญัติในกฎหมายวิธีสบัญญัติที่ใช้ดำเนินการทางฝ่ายบริหารหรือฝ่ายตุลาการพิจารณาหาวิธีที่จะทำให้คำพิพากษาของศาลที่มีผลบังคับได้ในทางที่เป็นรูปธรรม คือ ผู้กระทำความผิดต้องถูกลงโทษจำคุกหรือต้องรับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา หรือตามกฎหมายสารบัญญัติอื่นที่บัญญัติเป็นความผิดตามคำพิพากษา และผู้ที่ต้องรับผิดชอบในทางแพ่งจะต้องถูกบังคับเอาทรัพย์สิน เพื่อนำมาชำระหนี้กับเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือรัฐ จึงได้มีบทบัญญัติให้อำนาจทั้งทางฝ่ายตุลาการและฝ่ายบริหารใช้มาตรการเพื่อป้องกันการหลีกเลี่ยง มิให้เกิดผลบังคับตามคำพิพากษา ก่อนที่จะมีคำพิพากษาของศาลโดยมีบทบัญญัติของกฎหมายในส่วนนี้ ในทางอาญาก็ให้อำนาจศาลออกหมายจับระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณาไว้ก่อนได้ เว้นแต่จะได้รับการปล่อยชั่วคราว ส่วนในทางอาญาสินไหม คือ คดีอาญาที่จะต้องชดเชยค่าเสียหายในทางแพ่งต่อผู้เสียหายไม่ว่าเอกชนหรือรัฐ หรือในทางแพ่งล้วนๆ ก็มีวิธีการชั่วคราวก่อนศาลพิพากษา ทั้งฝ่ายบริหารก็มีกฎหมายให้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ที่จะต้องรับผิดชอบชดเชยค่าเสียหายหรือในที่สุดต้องรับผิดชอบในการคืนทรัพย์สินตามคำพิพากษาหรือชำระหนี้ตามคำพิพากษา ส่วนราษฎรทั่วไปก็มีกฎหมายให้ผู้มีส่วนได้เสียในที่ดินขออายัดไว้ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘๓ ส่วนเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ให้เป็นการยึดหรืออายัดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๔๘ และการยึดและอายัดตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขฉบับที่ ๓๐ เรื่องตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ข้อ ๕ วรรคสอง

(จ) กฎหมายกำหนดให้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินก่อนมีคำพิพากษานั้น เป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติหรือกฎหมายวิธีพิจารณา ประภาสใช้เมื่อใด มีผลบังคับใช้ทันที เว้นแต่กฎหมายที่ประกาศใช้นั้น จะกำหนดให้บังคับใช้ในอนาคตเมื่อใด ก็ต้องเป็นไปตามที่ประกาศนั้น ซึ่งหลักการบังคับใช้กฎหมายวิธีพิจารณาหรือกฎหมายวิธีสบัญญัติดังกล่าวข้างต้นนั้นถือกันเป็นหลักสากล ไม่เคยมีคำพิพากษาศาลสูงของประเทศใด กล่าวอ้างว่าเป็นการใช้บังคับกฎหมายที่ผิดหลักนิติธรรม (THE RULE OF LAW) คำพิพากษาศาลฎีกาของไทยก็ขึ้นอยู่กับหลักการดังกล่าวข้างต้นนี้ตลอดมาตามตัวอย่าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๓๔๒/๒๕๔๒ วินิจฉัยว่า หลักกฎหมายที่ว่ากฎหมายไม่มีผลย้อนหลังไม่ใช้ในกรณีที่กฎหมายวิธีสบัญญัติ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๑๑๘/๒๕๔๔ กฎหมายวิธีสบัญญัติส่วนที่มีการแก้ไข เมื่อมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้วผูกพันใช้บังคับแก่คู่ความทันที ดังนั้น แม้ขณะที่จำเลยยื่นคำร้องคัดค้านการขายทอดตลาด คดีของจำเลยจะไม่ต้องห้ามฎีกา แต่ขณะที่จำเลยยื่นฎีกาได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด ตามมาตรา ๓๐๕ ทวิ จำเลยก็ไม่มีสิทธิฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์อีกต่อไป

ขอยกตัวอย่างของการใช้กฎหมายที่ศาลฎีกาของไทยถือว่า กฎหมายที่ไม่ใช่ให้บุคคลรับโทษในทางอาญานั้น มีผลย้อนหลังได้ ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๔๑๑/๒๕๓๔ วินิจฉัยว่า เมื่อหัวหน้าคณะปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินได้สำเร็จ หัวหน้าคณะปฏิวัติย่อมมีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งอันถือเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่ประชาชนได้ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ มีใช้คำสั่งที่มีผลทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญา แต่เป็นเรื่องของการให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลบางจำพวก แม้จะมีผลย้อนหลังกระทบถึงสิทธิของจำเลยหรือประชาชน ก็มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ เมื่อจำเลยเกิดในราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยมีบิดามารดาเป็นคนญวนอพยพ จำเลยจึงถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว จำเลยมิใช่บุคคลที่มีสัญชาติไทย แต่เป็นคนญวนอพยพที่ต้องอยู่ในเขตควบคุมรักษาจังหวัดหนองคายตามประกาศและคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยซึ่งเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานตามกฎหมาย จำเลยออกนอกเขตจังหวัดโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด จึงเป็นการฝ่าฝืนและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๖๘

คำพิพากษาศาลฎีกาของไทยดังกล่าวข้างต้นนั้น มิใช่มีแต่เพียงเท่าที่ยกขึ้นมาให้เห็นเท่านั้น ยังมีอีกหลายเรื่องที่วินิจฉัยในหลักการตามที่ยกตัวอย่างมา แสดงว่าศาลฎีกาไทยได้ใช้กฎหมายไปในทางหลักการ โดยไม่มีการนำตัวบุคคล ที่เกี่ยวข้องในคดีมาเป็นข้อพิจารณา ซึ่ง คตส. เห็นว่าเป็นหลักการของการใช้กฎหมายที่ถูกต้อง ควรที่จะใช้บังคับตามหลักการดังกล่าวให้อยู่คู่กับบ้านเมืองของเราต่อไป

(จ) ท่านผู้อ่านจะต้องเข้าใจความหมายของคำว่ายึดทรัพย์สินกับอายัดทรัพย์สินให้ดี ว่ามีความหมายแตกต่างกันอย่างไร ไม่เช่นนั้นแล้วจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดพลาดในการอ่านบันทึกตามสมุดปกเหลืองนี้

คำว่า “ยึดทรัพย์สิน” หมายถึง การที่เจ้าพนักงานเอาทรัพย์สินไปจากการครอบครองของบุคคล (จะเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือไม่ก็ตาม) เพราะเหตุที่กระทำการฝ่าฝืนกฎหมาย หรือเกี่ยวข้องกับการบังคับคดี เช่น เจ้าพนักงานตำรวจยึดอาวุธปืนหรือเงินที่ใช้ในการให้สินบนเจ้าพนักงานไปเป็นของกลาง เพื่อให้ศาลมีคำสั่งรับในชั้นมีคำพิพากษา หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีที่ดี ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อไปบังคับขายทอดตลาดชำระหนี้ของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา เป็นต้น

ส่วนคำว่า “อายัดทรัพย์” หมายถึง การห้ามจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง เช่น การอายัดที่ดินก็เป็นการห้ามจำหน่าย จ่าย โอนที่ดิน ที่อายัด และการอายัดเงินในธนาคารก็เป็นการห้ามจำหน่าย จ่าย โอน หรือเบิกเงินออกจากบัญชีที่ถูกอายัด โดยดอกเบี้ยของทรัพย์ที่ถูกอายัดนั้นยังคงเดินต่อไปตามปกติ ถ้าบุคคลที่อาจถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สินโอนทรัพย์สินนั้น ไปก็อาจตามยึดหรืออายัดไว้ได้ ดัง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๑๒๗/๒๔๘๗ ในเวลาที่ยื่นคำร้องขออายัดทรัพย์สินเป็นทรัพย์ที่ถูกอายัดได้ แม้ต่อมาถูกโอนไปก็ยังอยู่ในข่ายอายัดได้ และการที่จำเลยกระทำการให้มีการโอนไปนั้นย่อมมีเหตุอันควรอายัดได้

(ข) การอายัดทรัพย์ตามประกาศคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฯ ฉบับที่ ๓๐ นั้น เกิดจากเหตุดังนี้ คือ เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า

๑. มีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบและมีพฤติการณ์ว่าบุคคลใดเกี่ยวข้องกับเหตุทุจริตหรือประพฤติมิชอบหรือ

๒. ร่ำรวยผิดปกติ หรือ

๓. มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

เหตุใดเหตุหนึ่งหรือทั้ง ๓ เหตุ เป็นการกระทำของบุคคลใด คตส. มีอำนาจที่จะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ที่เกี่ยวข้อง ของคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้นั้นไว้ก่อนได้

(ข) หลักการในการใช้ดุลพินิจยึดหรืออายัดของศาลหรือของเจ้าพนักงานทางฝ่ายบริหารก็ตาม จะอยู่ในหลักการดังกล่าวเดียวกันก็คือ บุคคลใดก็ตาม ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหรือจะต้องรับผิดชอบในทางแพ่งอย่างหนึ่งอย่างใดตามผลของคำพิพากษา ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบที่ก่อให้เกิดความเสียหายที่จะต้องชดเชยต่อรัฐ หรือร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ นั้น มีพฤติการณ์ให้เห็นว่า มีการชักย้ายถ่ายเท ทรัพย์สินออกไป ซึ่งถ้าปล่อยไว้จะทำให้ไม่เกิดผลในทางบังคับตามคำพิพากษาของศาลเมื่อมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุด ส่วนนี้ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงในการกระทำของบุคคลใดที่ถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือถูกกล่าวหาว่าร่ำรวยผิดปกติหรือถูกกล่าวหาว่ามีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ จึงจะใช้อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ได้ตามสภาพของความจำเป็น ตามประเภทของทรัพย์แต่ละประเภทว่าจะใช้วิธีการยึดหรืออายัดอย่างหนึ่งอย่างใดในทางที่ว่าจะกระทบกระเทือนความเสียหายของผู้ถูกยึดและอายัดทรัพย์น้อยที่สุด และการใช้ดุลพินิจส่วนนี้นั้น ต้องถือว่าเป็นความจำเป็นอย่างหนึ่ง มิเช่นนั้นผลของการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมในท้ายที่สุดจะไม่เกิดผลตามที่กำหนดบัญญัติไว้อย่างที่ได้มีแบบอย่างของกรณีศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ได้พิพากษาลงโทษจำคุกผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว ต่อมาอัยการสูงสุดได้มายื่นคำร้องขอให้รับทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองคนนั้น โดยไม่ได้มีการขออายัดไว้ก่อน และเมื่อศาลฎีกามีคำสั่งให้ยึดทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้น ก็ยึดทรัพย์ไม่ได้ ได้แต่เพียงตัวเลขตามคำพิพากษาเท่านั้น ไม่สามารถที่จะทำให้คำสั่งของศาลเกิดผลในทางเป็นรูปธรรมได้

(ง) ประกอบกับการทำหน้าที่ของ คตส. ก็เหมือนกับการทำหน้าที่ของเจ้าพนักงานในฝ่ายบริหารทั่วไป ถ้ามีหลักเกณฑ์ที่จะต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่รัฐหรือเพื่อที่จะทำให้เกิดการชดเชยค่าเสียหายที่เกิดความเสียหายแก่รัฐได้รับการชดเชยแล้วไม่ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อให้คำพิพากษาของศาลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตมีผลตามรูปธรรมในการที่จะได้รับชดเชยค่าเสียหายแก่รัฐแล้ว ก็อยู่ในหลักเกณฑ์เดียวกันว่า คตส. กระทำการในทางที่ไม่ชอบด้วยหน้าที่และทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐเหมือนกัน หรืออาจจะมีผู้กล่าวอ้างว่า คตส. กระทำการในลักษณะที่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้ที่ถูกกล่าวหาว่าทุจริต

ประเพณีมิชอบ หรือร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ได้รับผลในการที่ไม่ต้องถูกยึดทรัพย์ตามคำพิพากษาในอนาคตก็ได้

๒.๒ ที่มาของประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ฉบับที่ ๓๐

ประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ เรื่อง การตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ เป็นผลมาจากการยึดอำนาจของคณะปฏิรูปการปกครองฯ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ประกาศ คปค. ฉบับนี้มีทั้งสิ้น ๑๒ ข้อ โดยมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

- การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ซึ่งประกอบด้วยกรรมการจำนวน ๑๒ คน (ข้อ ๒)
- การจัดสรรงบประมาณให้แก่ คตส. (ข้อ ๔)
- อำนาจหน้าที่ของ คตส. (ข้อ ๕)
- การดำเนินการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน การร้องขอพิสูจน์ทรัพย์ (ข้อ ๖ - ข้อ ๘)
- การดำเนินการในกรณีที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ข้อ ๙)

สิ่งที่จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นคือ ประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และระบบการปกครองของไทยที่ผ่านมาเมื่อมีการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาล ศาลได้ยอมรับและบังคับใช้ประกาศคณะปฏิวัติหรือไม่

๒.๒.๑ ประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

หากพิจารณาเนื้อหาของประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ แล้วจะเห็นได้ว่าประกาศฉบับนี้เป็นเพียงการจัดตั้ง คตส. ขึ้นมาทำหน้าที่ในการตรวจสอบได้ส่วนการกระทำต่างๆที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ เมื่อตรวจสอบได้ส่วนแล้วเห็นว่าเป็นกรณีที่มีมูลความผิดทางอาญาก็ดำเนินส่งให้อัยการสูงสุดพิจารณาดำเนินการต่อไป หากเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอื่นๆ เช่น เรื่องภาษีเงินได้ ก็ส่งให้กรมสรรพากร ดำเนินการต่อไป จะเห็นได้ว่า คตส. มิได้มีอำนาจหน้าที่เด็ดขาดแต่อย่างใดเป็นการตรวจสอบได้ส่วนในเบื้องต้นเท่านั้น รวมไปถึงเรื่องการยึดหรืออายัดทรัพย์สินก็เช่นกัน เป็นเพียงการยึดหรืออายัดในเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งท้ายที่สุดแล้วเรื่องทั้งหมดก็ต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีของศาล ประกอบกับการดำเนินการตรวจสอบได้ส่วนของ คตส. ก็อาศัยระเบียบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตว่าด้วยการได้ส่วนเป็นพื้นฐานในการทำหน้าที่ของ คตส. ดังนั้น เมื่อพิจารณาเนื้อหาสาระสำคัญของประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ แล้ว จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่และการดำเนินกระบวนการของ คตส. เป็นไปตามหลักการของกฎหมายทุกประการมิได้มีข้อหนึ่งข้อใดขัดต่อหลักกฎหมายแต่อย่างใด ด้วยเหตุนี้ ประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ จึงชอบด้วยกฎหมาย

๒.๒.๒ ระบบการปกครองของไทยที่ผ่านมาเมื่อมีการนำคดีขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ศาลได้ยอมรับและบังคับใช้ประกาศคณะปฏิวัติหรือไม่

ในการที่ศาลจะตัดสินคดีที่เกี่ยวข้องการใช้ประกาศคณะปฏิวัติหรือคณะปฏิรูปเป็นกฎหมายที่ใช้ในการตัดสินคดีนั้น ในระบบการปกครองของไทยที่ผ่านมาเมื่อมีคดีขึ้นสู่การพิจารณาคดีของศาล ศาลได้ยอมรับและบังคับใช้ประกาศคณะปฏิวัติหรือประกาศคณะปฏิรูป โดยศาลฎีกาได้วางหลักดังกล่าวไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๘๖ โดยมีรายละเอียดดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕/๒๔๘๖ วินิจฉัยว่า การที่คณะรัฐประหารยึดอำนาจการปกครองประเทศได้สำเร็จนั้น คณะรัฐประหารย่อมมีอำนาจที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไข ขกเลิก และออกกฎหมายตามระบบแห่งการปฏิวัติเพื่อ

บริหารประเทศชาติต่อไปได้ มิฉะนั้น ประเทศชาติจะตั้งอยู่ด้วยความสงบไม่ได้ ดังนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงเป็นกฎหมายอันสมบูรณ์ การแต่งตั้งให้ผู้ใดเป็นรัฐมนตรีในตอนนั้น ก็ย่อมเป็นการชอบด้วย คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังที่สั่งให้ปลดปลัดกระทรวงฐานประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรงอันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๖๑ และอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติกำหนดวิธีการพิจารณาลงโทษข้าราชการผู้กระทำความผิดหน้าที่หรือหย่อนความสามารถ พ.ศ. ๒๕๕๐ นั้น เป็นคำสั่งที่ออกมาในทางราชการ โดยอำนาจและหน้าที่ในตำแหน่งราชการด้วยการใช้ดุลพินิจวินิจฉัยตามบทกฎหมายที่ให้อำนาจ เมื่อฟังได้ว่าเป็นการกระทำโดยสุจริตในอำนาจและหน้าที่ ทั้งมิได้มุ่งที่จะให้เกิดเสียหายแก่ผู้ใดครั้งนี้ แม้จะวินิจฉัยผิดพลาดก็หาเป็นละเมิดไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๔๑๑๒๕๓๔ วินิจฉัยว่า เมื่อหัวหน้าคณะปฏิวัติยึดอำนาจการปกครองแผ่นดินได้สำเร็จ หัวหน้าคณะปฏิวัติย่อมมีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่งอันถือเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับแก่ประชาชนได้ ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๓๗ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ มิใช่คำสั่งที่มีผลทำให้บุคคลต้องรับโทษทางอาญา แต่เป็นเรื่องของการให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลบางจำพวก แม้จะมีผลย้อนหลังกระทบถึงสิทธิของจำเลยหรือประชาชนก็มีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ เมื่อจำเลยเกิดในราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยมีบิดามารดาเป็นคนญวนอพยพ จำเลยจึงถูกถอนสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว แม้จะมีผลย้อนหลังไปกระทบสิทธิของจำเลยก็ย้อนหลังได้ไม่ขัดกับหลักในมาตรา ๒ ประมวลกฎหมายอาญา เพราะไม่ใช่เรื่องความรับผิดชอบทางอาญา

จากแนวคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าในระบบการปกครองของไทยที่ผ่านมา ศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลสูงสุดของไทยได้ยอมรับและบังคับใช้ประกาศคณะปฏิวัติหรือประกาศคณะปฏิรูปว่ามีสถานะเป็นกฎหมายที่ศาลย่อมถูกผูกพันที่จะต้องนำมาใช้ในการพิจารณาพิพากษาคดี

๓. อำนาจหน้าที่ของ คตส.ตามประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ ข้อ ๕ “ให้คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (๑) ตรวจสอบการดำเนินงานหรือโครงการที่ได้รับอนุมัติหรือเห็นชอบโดยบุคคลในคณะรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่งโดยผลของการปฏิรูปการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นไปโดยทุจริตหรือประพฤติดมิชอบ
- (๒) ตรวจสอบสัญญา สัญญาสัมปทานหรือการจัดซื้อจัดจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการกระทำที่เอื้อประโยชน์แก่เอกชนโดยมิชอบ หรือมีการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีการกระทำที่ทุจริตหรือประพฤติดมิชอบ
- (๓) ตรวจสอบการปฏิบัติราชการใดๆ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานของรัฐที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการดำเนินการที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีการกระทำที่ทุจริตหรือประพฤติดมิชอบ
- (๔) ตรวจสอบการกระทำของบุคคลใดๆ ที่เห็นว่าเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือหลีกเลี่ยงกฎหมายว่าด้วยภาษีอากร อันเป็นการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ

ในกรณีที่เห็นว่าการดำเนินการในเรื่องที่ตรวจสอบมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการทุจริตหรือประพฤติดมิชอบ และมีพฤติการณ์ว่าบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติดมิชอบ หรือร้ายแรงผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องของผู้นั้น คู่สมรส และบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้นั้นไว้ก่อนได้

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามประกาศนี้ นอกจากอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจตามกฎหมายดังต่อไปนี้ด้วย

- (๑) พระราชบัญญัติว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้คณะกรรมการตรวจสอบใช้อำนาจคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและคณะกรรมการธุรกรรม
- (๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยให้คณะกรรมการตรวจสอบใช้อำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
- (๓) ประมวลรัษฎากร โดยให้คณะกรรมการตรวจสอบใช้อำนาจของอธิบดีกรมสรรพากร เฉพาะที่เกี่ยวกับการขี้ด อาชัค และขายทอดตลาด

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง วรรคสอง และวรรคสาม คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจพิจารณาเรื่องใดๆ ที่เห็นควรตรวจสอบเรื่องที่มีผู้เสนอข้อมูล หรือเรื่องที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของหน่วยงานอื่นใด และให้มีอำนาจเรียกสำนวนการสอบสวนหรือการตรวจสอบของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน ถ้ามีมาพิจารณา และให้ใช้เป็นสำนวนการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบ โดยจะสอบสวนเพิ่มเติมหรือไม่ก็ได้ ในกรณีที่มีเรื่องเดียวกันอยู่ในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือคณะกรรมการธุรกรรม ให้ประสานงานเพื่อดำเนินการตามควรแก่กรณี”

หลักการทำงานของ คตส. ในการเริ่มทำหน้าที่ตรวจสอบของ คตส. ได้พิจารณาเรื่องจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินที่เสนอให้คตส. พิจารณา ๒๑ เรื่อง โดยพิจารณาจากเรื่องที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ แล้วตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบเบื้องต้น หลังจากนั้น หากเห็นว่ามีมูลที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ และมีบุคคลที่เกี่ยวข้อง ก็ให้ดำเนินการตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนต่อไป เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการไต่สวนแล้ว หากพิจารณาเห็นว่าเป็นกรณีที่มีความผิดก็ดำเนินการส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลที่มีอำนาจหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ต่อไป

๔. เรื่องที่ คตส. ได้ดำเนินการตรวจสอบ

จากอำนาจหน้าที่ของ คตส. ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๕ ของประกาศ คปค.

ฉบับที่ ๓๐ ดังกล่าว คตส. เริ่มต้นพิจารณาเรื่องของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน จำนวน ๒๑ เรื่อง โดยได้พิจารณาไว้เบื้องต้น ๘ เรื่อง และรับเพิ่มเติมจากเรื่อง ที่มีการร้องต่อ คตส. ในภายหลังอีก ๕ เรื่อง รวมทั้งสิ้น ๑๓ เรื่อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๔.๑ การตรวจสอบการซื้อขายหุ้นและโอนหุ้น บริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะทำให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ

ผลการตรวจสอบ การหลีกเลี่ยงภาษีของญาติ บุตรธิดา และบริษัทของครอบครัวผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมเป็นภาษีและเงินเพิ่มที่ต้องชำระ ๓๓,๑๐๘ ล้านบาท

๔.๒ การให้เงินกู้เพื่อซื้อเครื่องจักรและพัฒนาประเทศแก่รัฐบาลสหภาพพม่าของธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย

ผลการตรวจสอบ กรณีนี้มีการสั่งการให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (Exim Bank) ให้รัฐบาลสหภาพพม่ากู้เงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการของบริษัทเอกชนรายหนึ่ง ในจำนวนเงินกู้ประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านบาท

๔.๓ การจ้างก่อสร้างและจัดซื้อวัสดุและอุปกรณ์บริษัท ห้องปฏิบัติการกลาง ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ เกษตรและอาหาร จำกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผลการตรวจสอบ การเริ่มต้นโครงการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนำเรื่องให้คณะรัฐมนตรีอนุมัติ โครงการ และผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้น เป็นผู้ควบคุมสั่งการในการประกวดราคา ซึ่งปรากฏข้อเท็จจริง ที่เข้าข่ายการฮั้ว คือ

ในการยื่นซองเสนอราคา บริษัทที่เป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องมือแต่ผู้เดียวในประเทศไทยไม่ได้มายื่น ซองประกวดราคาแต่ได้แต่งตั้งตัวแทนจำหน่ายอีก ๔ ราย ให้มายื่นซองเสนอราคา และส่วนใหญ่เป็นเครื่องมือ วิทยาศาสตร์หือเดียวกัน

ผู้มาขึ้นซองเสนอราคาจำนวน ๓ ราย ได้ใช้หนังสือค้ำประกันจากธนาคารสาขาเดียวกัน โดยบริษัทที่ ชนะการประกวดราคาเป็นผู้ดำเนินการค้ำประกันให้

ปรากฏจากการตรวจสอบกระแสทางเดินเงินพบว่า การซื้อเครื่องมือวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ผ่าน บริษัทคนกลาง ทั้งที่บริษัทที่ประมูลได้ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนจำหน่าย และบริษัทคนกลางได้รับ ผลประโยชน์ไปประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท จากวงเงินตามสัญญาเฉพาะส่วนนี้ ๘๓๓ ล้านบาท และพบว่ามี การถอนเงินออกไปในลักษณะปกปิดการได้มาเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบ

๔.๔ การไต่สวนกรณีกล่าวหา ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับพวก กระทำผิดทางอาญา กรณี โครงการจัดซื้อจัดจ้างปรับเปลี่ยนสายพานลำเลียงกระเป๋าสัมภาระผู้โดยสารและเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิด ทำ อากาศยานสุวรรณภูมิ

ผลการตรวจสอบ นักการเมือง ข้าราชการ และบุคคลอื่น ร่วมกันกระทำความผิดด้วยการแบ่งหน้าที่ กันทำให้ บริษัท ทำอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (บพม.) บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) และประชาชนได้รับความเสียหาย ด้วยการจัดหาและติดตั้งสายพานลำเลียงกระเป๋าและสัมภาระผู้โดยสาร และเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิด (CTX ๕๐๐๐ Dsi) ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ ในราคาแพงกว่าปกติไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ ล้านบาท

นอกจากนี้ ยังมีการทำนิติกรรมอำพรางเพื่อช่วยเหลือผู้รับจ้างมิให้เป็นฝ่ายประพตติผิดสัญญาและ ไม่ ต้องเสียค่าปรับ ทำให้บริษัท ทำอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (บพม.) ได้รับความเสียหายไม่น้อยกว่า ๑,๕๐๐ ล้านบาท ถือว่าบุคคลดังกล่าวมีเจตนาร่วมกันปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และโดยทุจริต เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ บริษัท ทำอากาศยานสากลกรุงเทพแห่งใหม่ จำกัด (บพม.) บริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) และประชาชน อันเป็นมูลความผิดทางอาญา

๔.๕ การไต่สวนกรณีโครงการจัดซื้อจัดจ้างท่อร้อยสายไฟฟ้าใต้ดินทำอากาศยานสุวรรณภูมิ

ผลการตรวจสอบ การดำเนินการออกแบบและกำหนดเงื่อนไขในเอกสารประกวดราคาของบริษัท อิเล็กโทรวัตต์คอนซัลติ้ง เซอร์วิสเชสส์ (ประเทศไทย) จำกัด และเจ้าหน้าที่ของ บพม. โดยมิชอบ โดยเปลี่ยน ชนิดของวัสดุท่อร้อยสายไฟฟ้า ซึ่งวัสดุที่เปลี่ยนราคาแพงกว่าวัสดุเดิมไม่ต่ำกว่า ๒ เท่าตัว และมีการกระทำที่เข้า ข่ายความผิดตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ และกฎหมาย อาญาอื่น ความเสียหายที่เกิดขึ้นประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท

๔.๖ การไต่สวนกรณีกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและกรรยา ในการเข้ามาทำสัญญาจะซื้อ จะขาย และสัญญาซื้อขายที่ดินของกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงิน (ที่ดินถนนรัชดาภิเษก) ซึ่ง เป็น การปฏิบัติไม่ถูกต้องตาม พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

ผลการตรวจสอบ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ร่วมกับพวกกระทำความผิดทางอาญาที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ซึ่งคืออยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งอัยการสูงสุดได้ยื่นฟ้องเมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ ความเสียหายเท่ากับมูลค่าของที่ดินจำนวน ๔ โฉนด เนื้อที่ ๓๓-๐-๓๘.๕ ไร่ บริเวณถนนรัชดาภิเษก ซึ่งยังประมาณราคาตลาดมิได้ แต่ราคาที่เกิดขึ้นปรากฏตามสัญญาที่เป็นส่วนของการกระทำผิดเป็นเงิน ๓๓๒ ล้านบาท

๔.๓ การได้สวนกรณีกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับพวก กระทำความผิดเกี่ยวกับโครงการออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย ๓ ตัว และ ๒ ตัว ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ฐานเป็นเจ้าพนักงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ผลการตรวจสอบ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกอาชญากรรมได้ร่วมกับพวก รวม ๔๕ คนกระทำการที่เป็นความผิดทางอาญา และก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการได้สวนมีพยานหลักฐานบ่งบอกชัดเจนทั้งเอกสารและพยานบุคคลว่ามีการกระทำความผิดทางอาญาจริง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ดังนี้

ความเสียหายของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นเงิน ๑๖,๐๒๗,๕๐๕,๒๓๕.๕๔ บาท

ความเสียหายของกระทรวงการคลัง ในส่วนที่ไม่ได้ภาษีอากรที่จะต้องได้ตามประมวลรัษฎากร เป็นเงิน ๘,๕๓๐,๓๔๐,๘๒๒.๖๒ บาท

กระทรวงมหาดไทยต้องขาดประโยชน์ในการไม่ได้รับภาษีการพนัน ตามพระราชบัญญัติการพนันฯ เป็นเงิน ๑๒,๓๕๒,๑๕๒,๕๘๑.๕๐ บาท

รวมเป็นความเสียหายของรัฐทั้งสิ้นในการกระทำความผิดทางอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับพวก เป็นเงินทั้งสิ้น ๓๗,๓๕๐,๓๕๘,๖๕๐.๐๖ บาท

๔.๔ การได้สวนกรณีกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกับพวก กรณีกระทำความผิดโครงการจัดซื้อต้นกล้ายาง และการดำเนินการโครงการปลูกยาง ๕๐ ล้านต้น ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ผลการตรวจสอบ การอนุมัติโครงการและอนุมัติการใช้เงินกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรไม่ชอบด้วยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกองทุนรวมเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๓๔ และการขอรับการสนับสนุนจาก สกย. ใช้เงิน CESS ไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. ๒๕๐๓ มูลค่าของการอนุมัติให้ใช้เงินในโครงการนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการผลิตพันธุ์ยางมีมูลค่า ๑,๔๔๐ ล้านบาท

๔.๕ การได้สวนกรณีทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อรถดับเพลิงและเรือดับเพลิงของกรุงเทพมหานคร
ผลการตรวจสอบ การดำเนินการจัดซื้อยานพาหนะดับเพลิงและอุปกรณ์บรรเทาสาธารณภัย ซึ่งดำเนินการโดยบุคคลหลายฝ่าย มีมูลน่าเชื่อว่า เป็นการกระทำร่วมกัน มีเป้าหมายอันเดียวกัน ขัดต่อมติคณะรัฐมนตรี ระเบียบ และกฎหมาย โดยมีการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า วิธีการ และราคาไว้ล่วงหน้า ส่อไปในทางมิเจตนาทุจริต เป็นเหตุให้มีการจัดซื้อในราคาที่สูงเกินความเป็นจริง ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐเป็นจำนวนเงิน ๑,๕๐๐ ล้านบาทเศษ

๔.๖๐ การได้สวนกรณีกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง คณะกรรมการบริหาร และพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) และพวก ร่วมกันกระทำความผิด ฐานเป็นพนักงาน หรือเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้น การปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ผลการตรวจสอบ การให้เงินกู้โดยทุจริตของผู้บริหารธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) มีมูลค่าการกู้ประมาณ ๕,๑๘๕ ล้านบาท

๔.๑๑ การไต่สวนกรณีกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง กระทำความผิดทางกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ เพื่อเอื้อประโยชน์ธุรกิจของตนเองและพวกพ้อง (ในส่วนของการแปลงค่าสัมปทานเป็นภาษีสรรพสามิตเกี่ยวกับกิจการ โทรคมนาคมและเรื่องอื่นๆ)

ผลการตรวจสอบ

(๑) แก้อัยสัญญาข้อตกลงลดส่วนแบ่งรายได้ค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบใช้บัตรจ่ายเงินล่วงหน้า (Prepaid) เพื่อประโยชน์แก่บริษัทเอกชนซึ่งเป็นการแก้อัยสัญญาโดยมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐ พ.ศ. ๒๕๓๕ ให้รัฐเสียผลประโยชน์ตลอดอายุสัมปทานเป็นเงิน ประมาณ ๗๑,๖๗๗ ล้านบาท

(๒) แก้อัยสัญญาข้อตกลงปรับเกณฑ์การคัดสรรส่วนแบ่งรายได้ ให้บริษัท ทีโอที จำกัด(มหาชน) เพื่อเอื้อประโยชน์แก่บริษัทเอกชน ทำให้รัฐเสียหายประมาณ ๗๐๐ ล้านบาท

(๓) ตราพระราชกำหนดภาษีสรรพสามิตในกิจการโทรคมนาคม และได้มีมติคณะรัฐมนตรีแปลงค่าสัมปทานเป็นภาษีสรรพสามิต ทำให้บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เสียหายประมาณ ๓๐,๖๖๗ ล้านบาท

๔.๑๒ การไต่สวนกรณีกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพวก กระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อสร้างโครงการระบบขนส่งทางรถไฟไฟฟ้าเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ของการรถไฟแห่งประเทศไทย ฐานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ผลการตรวจสอบ เป็นการดำเนินการโดยทุจริตซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ประมาณ ๑,๒๐๐ ล้านบาท

๔.๑๓ การไต่สวนกรณีกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและพวก ร่วมกันกระทำความผิดเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างเอกชนโดยการเคหะแห่งชาติ โครงการบ้านเอื้ออาทรระยะที่ ๔ ฐานเป็นพนักงานหรือเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ

ผลการตรวจสอบ การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ในการรับซื้อโครงการ จากการรับซื้อเป็นรายโครงการ (Turn Key) เป็นการรับซื้อโดยจัดสรรหน่วยดำเนินการให้ผู้ประกอบการ (Bid Bond Turn Key) เพื่อสร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการเข้าร่วมดำเนินงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถประเมินเป็นต้นทุนได้ไม่น้อยกว่า ๔๑๕.๑๕ ล้านบาท ทั้งนี้ มีความเสียหายที่ยังไม่สามารถประเมินเป็นเงินได้อีกไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ล้านบาท

๕. หลักการและองค์ประกอบในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐

๕.๑ หลักการในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐

หลักการของการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ ก็เพื่อเป็นวิธีการชั่วคราวมิให้มีการย้ายทรัพย์สิน จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินเท่านั้น ทั้งนี้ก็เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของมหาชนจากการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติของบุคคลที่ถูกกล่าวหาจาก คตส. ความมุ่งหมายในการตรวจสอบของ คตส. นั้น มิได้มุ่งหมายเพียงเพื่อนำบุคคลที่กระทำความผิดกฎหมายอาญามาปรับโทษของบ้านเมืองเท่านั้น หากแต่ยังมีความมุ่งหมายที่จะต้องนำผลประโยชน์ของประเทศชาติที่สูญเสียไปจากการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติจากบุคคลที่ถูกกล่าวหา กลับคืนมาด้วย แต่โดยที่กระบวนการในการพิสูจน์ความผิดทางอาญาของบุคคลเป็นกระบวนการ ที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการ หากรอให้กระบวนการดำเนินจนเสร็จสิ้นแล้วจึงมาดำเนินการเอาทรัพย์สินของบุคคลนั้น ท้ายที่สุดรัฐจะไม่สามารถนำทรัพย์สินที่บุคคลนั้นได้ไปจากการทุจริตหรือประพฤติมิชอบกลับคืนมา

ได้ เพราะมีการชักย้าย จำหน่ายหรือจ่ายโอนทรัพย์สินนั้นไปจนหมดสิ้น ด้วยเหตุนี้เองประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ จึงได้ให้อำนาจ คตส. ในการที่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลที่ตรวจสอบจาก คตส. ได้ หากกรณีเข้าเงื่อนไขตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของมหาชนจากการบุคคลที่ทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือร้ายว่ยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

๕.๒ องค์ประกอบในการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ตามประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐

อำนาจในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของ คตส. เป็นไปตามข้อ ๕ วรรคสอง ของประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ ซึ่งกำหนดว่า “ในกรณีที่เห็นว่าการดำเนินการในเรื่องที่ตรวจสอบมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ และมีพฤติการณ์ว่าบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือร้ายว่ยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ให้คณะกรรมการตรวจสอบมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องของผู้ นั้น คู่สมรสและบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ นั้นไว้ก่อนได้”

จากความในวรรคสองของข้อ ๕ ดังกล่าว หากแยกพิจารณาเงื่อนไขของการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของ คตส. แล้วอาจแยกได้ ดังนี้

๕.๒.๑ “ การดำเนินการในเรื่องที่ตรวจสอบมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ ” ซึ่งหมายความว่า ในการดำเนินการตรวจสอบของ คตส. นั้น มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ มิใช่ คตส. ไปอาศัยหลักฐานจากแหล่งอื่นๆที่ได้มาจากการตรวจสอบของตนมาเป็นเหตุของการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลที่เกี่ยวข้อง

๕.๒.๒ “ มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ” จากการตรวจสอบของ คตส. มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ กฎหมายเรียกร้องเพียง “ มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ” เท่านั้น กฎหมายมิได้เรียกร้องถึงขนาดว่าต้องเป็นกรณีที่ประจักษ์ชัดว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ในเรื่องนี้ย่อมเป็นไปตามหลักการที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้นว่า การยึดหรืออายัดนี้เป็นเพียงวิธีการชั่วคราวเท่านั้น ดังนั้นเพียงแต่มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าก็มีเหตุเพียงพอที่ คตส. จะใช้อำนาจในการยึดหรืออายัด

๕.๒.๓ “ มีพฤติการณ์ว่าบุคคลใดเกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือร้ายว่ยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ ” จากหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่ามีการทุจริตหรือประพฤติมิชอบนั้น จะต้องมิพฤติการณ์ว่าบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือมิพฤติการณ์ว่ามีบุคคลใดร้ายว่ยผิดปกติ หรือมิพฤติการณ์ว่ามีบุคคลใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ เฉพาะจากเหตุผลสามประการนี้เหตุใดเหตุหนึ่งเท่านั้นที่จะเป็นเงื่อนไขอันนำไปสู่การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลนั้น

๕.๒.๔ “ ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องของผู้ นั้น คู่สมรสและบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ นั้น ” ทรัพย์สินที่จะยึดหรืออายัดได้นั้นต้องเป็นทรัพย์สินของผู้กระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ หรือเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการร้ายว่ยผิดปกติ หรือเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นของผู้ถูกกล่าวหาจาก คตส. หรือคู่สมรสผู้ นั้น หรือบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของผู้ นั้น

กล่าวโดยสรุป การที่ คตส. จะมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ของบุคคลใด คตส. จะต้องพิจารณาเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้นอย่างรอบคอบ เมื่อพิจารณาว่าเข้าเงื่อนไขดังกล่าวแล้วจะออกคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินได้

๖. การอายัดทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ด้วยผลจากการตรวจสอบและไต่สวนในคดีต่างๆ ของ คตส. ได้ล่วงถึงขั้นมีพยานหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (ที่ถูกอายัดทรัพย์) กับพวก ได้ทุจริตประพฤติมิชอบ และร้ายว่ยผิดปกติได้ทรัพย์สิน

โดยมิสมควรจากการใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ต่อกิจการของบริษัทเอกชนเป็นเหตุให้ได้ประโยชน์ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐโดยรวม ดังนี้

พฤติการณ์ทุจริตประพฤติมิชอบ

มีพยานหลักฐานจนถึงขั้นถูกกล่าวหา ๕ คดี และเกิดความเสียหายต่อรัฐดังนี้

๑. การทุจริตโครงการจัดซื้อที่ดินมูลค่าตามสัญญา ๑๗๒ ล้านบาท จากกองทุนฟื้นฟูและพัฒนา ระบบสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

๒. การจัดซื้อถั่วเหลืองมูลค่าตามสัญญา ๑,๔๔๐ ล้านบาท ของกรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓. การทุจริตโครงการจัดซื้อจัดจ้างปรับเปลี่ยนสายพานลำเลียงกระเป๋าสัมภาระผู้โดยสาร และเครื่องตรวจสอบวัตถุระเบิด CTX ๕๐๐๐ รัฐเสียหายประมาณ ๑,๕๐๐ ล้านบาท

๔. โครงการออกสลากพิเศษแบบเลขท้าย ๓ ตัว และ ๒ ตัว ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล รัฐเสียหาย ประมาณ ๓๗,๗๕๐ ล้านบาท

๕. การให้เงินกู้โดยทุจริตของผู้บริหารธนาคารกรุงไทย รัฐเสียหายประมาณ ๕,๑๘๕ ล้านบาท

พฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

มีพยานหลักฐานเชื่อได้ว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและกรียายังคงถือไว้ซึ่งหุ้นธุรกิจสัมปทานของบริษัทเอกชนตั้งแต่เข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นต้นมา แต่ได้ให้บุตร ญาติ หรือบุคคลผู้ใกล้ชิดเป็นผู้ถือหุ้นเอาไว้แทน และยังได้ใช้อำนาจหน้าที่เอื้อประโยชน์ต่อกิจการของเอกชนหลายประการ ดังนี้

๑. แก่ไขสัญญาข้อตกลงลดส่วนแบ่งรายได้ค่าบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบใช้บัตรจ่ายเงินล่วงหน้า (Prepaid) เพื่อประโยชน์แก่บริษัทเอกชนรายหนึ่งทำให้รัฐเสียผลประโยชน์ตลอดอายุสัมปทานเป็นเงินประมาณ ๓๑,๖๖๗ ล้านบาท

๒. แก่ไขสัญญาข้อตกลงปรับเกณฑ์การลดส่วนแบ่งรายได้ให้บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เพื่อเอื้อประโยชน์แก่บริษัทเอกชนรายหนึ่งทำให้รัฐเสียหายประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท

๓. ตราพระราชกำหนดภาษีสรรพสามิตในกิจการโทรคมนาคม และได้มีมติคณะรัฐมนตรีแปลงค่าสัมปทานเป็นภาษีสรรพสามิต เพื่อประโยชน์แก่บริษัทเอกชนรายหนึ่งทำให้วิสาหกิจของรัฐเสียหายประมาณ ๓๐,๖๖๗ ล้านบาท

๔. ให้บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เช่าและลงทุนระบบคลื่นความถี่ดาวเทียมของบริษัทเอกชนรายหนึ่งโดยไม่จำเป็นเป็นเหตุให้ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) รัฐเสียหายเป็นจำนวนเงินประมาณ ๓๐๐ ล้านบาท

๕. ตั้งการให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (Exim Bank) ให้รัฐบาลสหภาพมาตุภูมิเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการของบริษัทเอกชนรายหนึ่งในจำนวนเงินกู้ประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านบาท

๖. อาศัยการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ นำผลประโยชน์ของชาติแลกเปลี่ยนกับยกเลิกตลาดธุรกิจดาวเทียมให้แก่สายธุรกิจดาวเทียมในเครือบริษัทเอกชนรายหนึ่ง เพิ่มมูลค่าธุรกิจดาวเทียมของบริษัทเอกชนดังกล่าวเป็นอันมาก

การใช้อำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ธุรกิจของตนเองดังกล่าว มีทั้งที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเกี่ยวข้องสั่งการโดยตรง หรือละเว้นไม่กำกับสั่งการดูแลมีความพยายามหลีกเลี่ยงขั้นตอนตรวจสอบตามกฎหมายทุกครั้ง ยังผลเป็นประโยชน์อันมิควรได้ตกเป็นมูลค่าแฝงฝังอยู่ในหุ้นของตน จนมีมูลค่าสูงขึ้นอย่างผิดปกติตลอดเวลา

ในท้ายที่สุดก็ได้ใช้อำนาจหน้าที่ผลักดันให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบกิจการโทรคมนาคม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ โดยเพิ่มเติมให้บุคคลต่างด้าวถือหุ้นในบริษัทด้านกิจการโทรคมนาคม จากเดิมไม่เกิน ร้อยละ ๒๕ เป็นไม่เกิน ร้อยละ ๕๐ พร้อมๆ กับการเจรจาเพื่อขายหุ้นที่มีชื่อครอบครัวและบริวารของตน เป็นเจ้าของอยู่ร้อยละ ๔๕.๒ ให้แก่กองทุนของต่างประเทศ ซึ่งเมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๕ ก็ได้ดำเนินการขายหุ้นให้แก่กองทุนดังกล่าวในวันจันทร์ที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๔๕ ได้เงินจากการขายหุ้นทั้งหมด เป็นจำนวน ๗๓,๒๗๑ ล้านบาท

คำสั่งอายัดทรัพย์สิน

คณะกรรมการตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ จึงเห็นว่า ผลการดำเนินการในเรื่องที่ตรวจสอบและไต่สวนดังกล่าวในปัจจุบัน มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเมื่อครั้งยังดำรงตำแหน่งอยู่ มีการทุจริตและประพฤติมิชอบ ร่ำรวยผิดปกติ มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ และเนื่องจากได้พบว่าเงินบางส่วนได้ถูกยักย้ายถ่ายโอนแล้ว เช่น เงินค่าขายหุ้นชินคอร์ป ก็คงเหลืออยู่ในบัญชีประมาณ ๕๒,๘๘๔ ล้านบาทเท่านั้น

อาศัยอำนาจตามความในประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓๐ ลงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๕ เรื่อง การตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ ข้อ ๕ วรรคสอง และข้อ ๘ จึงมีมติให้อายัดเงินในบัญชีธนาคารหรือสถาบันการเงิน

การอายัดทรัพย์สินตามคำสั่งทั้งสองนี้ให้อายัดไว้จนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

อนึ่ง บุคคลใดกล่าวอ้างว่าเป็นเจ้าของที่แท้จริงของทรัพย์สินที่อายัดตามคำสั่งดังกล่าว และมีใช้ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หรือมิได้เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการร่ำรวยผิดปกติ ให้บุคคลนั้นยื่นคำร้องเพื่อพิสูจน์ต่อ คตส. ภายใน ๖๐ วัน นับแต่วันออกคำสั่งนี้

๗. ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการที่มีการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

จากผลของการดำเนินการของคณะกรรมการตรวจสอบในวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๕ ปรากฏจำนวนเงินที่ได้รับการขายหุ้นชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้แก่กลุ่มกองทุนเทมาเส็ก หลังจากหักค่านายหน้าและภาษีเป็นเงิน ๗๓,๐๗๕.๒๐ ล้านบาท เงินดังกล่าวมีหลักฐานให้เชื่อได้ว่าเป็นของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและคู่สมรส แต่ได้นำฝากเข้าบัญชีเงินฝากธนาคารในชื่อบัญชีของบุตร พี่น้องของนักการเมืองของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และญาติของคู่สมรส ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ต่อมา คตส. ได้ตรวจสอบปรากฏว่า ณ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ นั้น ยอดเงินคงเหลือของบัญชีเงินฝากของสถาบันการเงิน ณ วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ รวมเป็นเงิน ๕๔,๖๕๖.๔๐ ล้านบาท ยอดเงินหายไปประมาณ ๑๘,๐๐๐ พันล้านบาท จากข้อเท็จจริงของการเคลื่อนย้ายเงินดังกล่าว คตส. จึงได้มีคำสั่งที่ ๐๒๑/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ อายัดเงินในบัญชีเงินฝากธนาคารและสถาบันการเงินจำนวน ๒๑ รายการ

หลังจากมีคำสั่งดังกล่าวข้างต้นแล้ว จากการตรวจสอบพบว่า ระหว่างวันที่ ๔ -๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๐ มีการเคลื่อนย้ายเงินจากบัญชีเงินฝากจากธนาคารดังกล่าวข้างต้นก่อนที่จะมีคำสั่งอายัดไปฝากในธนาคารหรือสถาบันการเงินอื่นเป็นเงิน ๘,๘๐๐.๑๔ ล้านบาท คตส. จึงพิจารณาอายัดเงินในบัญชีเงินฝากและเช็คของธนาคารและสถาบันการเงินเพิ่มเติมรวม ๗ รายการ ตามคำสั่ง คตส.ที่ ๐๒๑/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐

ต่อมาเมื่อมีการตั้งอนุกรรมการตรวจสอบเงินที่ปรากฏตามบัญชีหรืออยู่ในข่ายที่จะต้องถูกอายัด พบว่าก่อนวันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ ได้มีการนำเงินของบุตรผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้รับจากการขายหุ้นบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ให้แก่กลุ่มกองทุนเทมาเส็กไปนำฝากไว้ในบัญชีเงินฝากธนาคาร

และสั่งจ่ายเป็นเช็คของธนาคาร รวมเป็นเงิน ๔,๕๓๐.๐๐ ล้านบาท และพบรายละเอียดของการเคลื่อนย้ายเงิน จากบัญชีเงินฝากที่ถูกอายัดไว้ตามคำสั่ง คสช. ที่ ๐๖/๒๕๕๐ เพิ่มเติมจากคำสั่ง คสช. ที่ ๐๒๑/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ เป็นเช็คธนาคารจำนวน ๑ ฉบับ เป็นจำนวนเงิน ๒๗.๒๓ ล้านบาท คสช. จึงพิจารณา อายัดเงินในบัญชีเงินฝากในธนาคารและสถาบันการเงิน รวมทั้งเช็คธนาคารเพิ่มเติม จากข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ามีการเคลื่อนย้ายเงินจากบัญชีที่ได้จากการขายหุ้นบริษัท ชิน คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) ตลอดจน

นอกจากนั้น ในการตรวจสอบของคณะกรรมการตรวจสอบ/ไต่สวนเรื่องอื่นๆ ก็ยังได้พบเงินที่มีการจ่าย ให้แก่บุคคลต่างๆ ทั้งบุตรนักการเมืองและบิดานักการเมือง แต่เมื่อตามไปถึงจุดที่เงินที่เกิดจากผลของการกระทำ ผิดไปสู่อัยการดังกล่าวแล้ว ปรากฏว่ายังติดตามเงินจำนวนดังกล่าวได้ไม่ครบถ้วน ข้อเท็จจริงเฉพาะส่วนนี้จะ ปรากฏให้เห็นจากข้อมูลและหลักฐานในการตรวจสอบเรื่องความเสียหายที่เกิดจากข้อ ๔.๓ และ ๔.๑๐ เป็นต้น ข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่ตรวจสอบได้ดังที่กล่าวข้างต้นเป็นที่มาของการใช้ดุลพินิจของ คสช. ว่าสมควรที่ จะต้องป้องกันการลักลอบย้ายทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จะต้องรับผิดชอบกล่าวหาใน อนาคต จึงได้มีมติให้มีการอายัดตามคำสั่งครั้งที่ ๑ - ๓ ตามที่กล่าวข้างต้น

อนึ่ง คณะอนุกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินจะต้องพิจารณาต่อไปอีกว่ามีการลักลอบย้ายทรัพย์สิน เฉพาะส่วนที่เป็นบัญชีเงินฝากธนาคารหรือสถาบันการเงินหรือไม่อย่างไร ถ้าได้ตรวจพบว่าการลักลอบ ย้ายทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาคนอื่นอย่างไรก็จะได้นำมาดำเนินการเสนอ คสช. เพื่อมีคำสั่งอายัดต่อไป และถ้ามีข้อเท็จจริง ปรากฏว่ามีผู้ถูกกล่าวหาคนอื่นมีพฤติการณ์ดังกล่าวข้างต้นก็จะได้นำมาดำเนินการในทำนองเดียวกัน

๘. สิทธิหน้าที่ของผู้ถูกอายัด

ก. สิทธิของผู้ถูกกล่าวหาและคู่สมรสเมื่อได้ถูกคำสั่งให้อายัดทรัพย์สินแล้ว มีดังนี้ คือ ยื่นคำร้องคัดค้าน ตามกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคำสั่งอายัดโดยจะต้องมีพยานหลักฐานมาแสดงให้เห็นว่าตนไม่ได้กระทำการลักลอบ ย้ายทรัพย์สินที่ถูกอายัด และไม่มีพฤติการณ์ใดๆ ที่จะทำการลักลอบย้ายทรัพย์สินในอนาคตตามเหตุที่อ้าง ในคำสั่งอายัด หรือมีพยานหลักฐานให้เห็นว่าจำนวนทรัพย์สินที่อายัดนั้นเกินกว่าจำนวนความรับผิดชอบที่มีใน อนาคตตามผลของคำพิพากษาที่ใช้ค่าเสียหายหรือทรัพย์สิน หรือมีพยานหลักฐานให้เห็นว่าตนไม่ใช่คู่ สมรสของผู้ถูกกล่าวหา โดยหากมีพยานหลักฐานให้เชื่อได้ตามที่กล่าวอ้างข้างต้น คสช. ก็ต้องมีคำสั่งให้ถอน การอายัดโดยอาจจะสั่งให้ถอนทั้งหมด หรือถอนให้เฉพาะส่วนที่เกินกว่าส่วนที่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องรับผิดชอบ แต่จะ ร้องคัดค้านโดยอ้างว่าไม่ใช่ผู้กระทำความผิดอันจะต้องชดเชยค่าเสียหาย หรืออ้างว่าไม่ได้รั่วไหลผิดปกติ หรือมี ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติ ในชั้นขอเพิกถอนการอายัดไม่ได้ เพราะเหตุอ้างทั้งสามประการนี้จะต้องไป พิสูจน์กันชั้นศาล ถ้าพิสูจน์ได้ก็ต้องเพิกถอนการอายัด ถ้าพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องบังคับให้เป็นไปตามคำพิพากษา ต่อไป

ข. บุคคลอื่นที่ถูกคำสั่งอายัดทรัพย์สิน โดยไม่ได้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดก็มีสิทธิที่จะยื่นคำ ร้องขอให้ถอนการอายัดได้ตามกำหนดเวลาเช่นเดียวกับในข้อ ก. โดยจะต้องนำพยานหลักฐานมาแสดงให้เห็นว่า ทรัพย์สินที่ถูกอายัดนั้น เป็นของตนเองไม่ได้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือได้มาจากผู้ที่กระทำความผิดที่ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ

ค. นอกจากสิทธิในข้อ ก. และข้อ ข. ของบุคคลดังกล่าวในสองข้อข้างต้นนั้น บุคคลในข้อ ก. และข้อ ข. ก็สามารถที่จะให้ถอนการอายัดได้ โดยนำหลักทรัพย์มาวางเป็นประกัน เช่น หนังสือค้ำประกันของธนาคารที่มี มูลค่าเท่ากับจำนวนมูลค่าของทรัพย์สินที่ขอให้ถอนการอายัด หรือขอถอนเงินจากบัญชีที่ถูกอายัดเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพตามฐานานุรูป โดยได้รับอนุญาตจาก คสช.

จ. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ถูกอายัดนั้น จะต้องรับผิดชอบตามผลของคำพิพากษาในกรณีที่มีผู้ร่วมกัน กระทำผิดหลายคน ทุกคนจะต้องรับผิดชอบเต็มตามจำนวนของความเสียหายที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ เรียกกัน ในทางกฎหมายว่าตกเป็นลูกหนี้ร่วมกัน ตัวอย่างเช่น มีผู้ร่วมกระทำการให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ จำนวน ๑๐ คน และมีความเสียหายเกิดขึ้นจำนวน ๕๐๐ ล้านบาท ถ้าศาลพิพากษาให้ทั้ง ๑๐ คน ร่วมกันชดเชยค่าเสียหาย ให้แก่รัฐทั้งสิ้น ๕๐๐ ล้านบาท ก็สามารถที่จะดำเนินการบังคับให้คนหนึ่งคนใดชำระหนี้ได้เต็มจำนวน คือ ๕๐๐ ล้านบาท โดยคนนั้นจะมาได้แย้งว่าต้องรับผิดชอบส่วนคือ ๕๐ ล้านบาทนั้นไม่ได้ ถ้าคนหนึ่งมี ทรัพย์สินพอที่จะบังคับชำระหนี้ได้ถึง ๕๐๐ ล้านบาท ส่วนคนที่สองถึงคนที่สิบไม่มีทรัพย์สินอื่นใดเลย ก็ สามารถยึดทรัพย์สินของคนหนึ่งที่หนึ่งมาชำระหนี้ให้เต็มจำนวน ๕๐๐ ล้านบาทได้ ซึ่งในส่วนที่คนที่หนึ่งจะต้องรับ ผิดชดเชยแทนคนอื่นนั้น เป็นเรื่องที่คนที่หนึ่งจะต้องไปกล่าวหาคนที่สองถึงคนที่สิบ ซึ่งกฎหมายใช้คำว่า ใช้สิทธิไล่เบี้ย เหตุที่หลักความรับผิดชอบตามกฎหมายเป็นอย่างนั้น ใช้ได้ทั้งที่เจ้าหนี้เป็นเอกชนหรือรัฐ ในส่วนของ รัฐซึ่งเป็นเจ้าหนี้นั้นก็อยู่ในหลักของคำกล่าวที่เข้าใจกันตลอดมาแต่โบราณกาลว่า “เงินหลวงตกน้ำไม่ไหลตกไฟ ไม่ไหม้”

๕. บทสรุป

คตส. เป็นองค์กรเฉพาะกิจที่ตั้งขึ้นตามประกาศ คปค. ฉบับที่ ๓๐ และมีระยะเวลาในการทำภาระหน้าที่ เพียง ๑ ปีเท่านั้น ภายในระยะเวลาอันจำกัดดังกล่าว คตส. จะต้องทำให้เกิดความชัดเจนต่อข้อกล่าวหาที่มีต่อ รัฐบาลของพ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันเกิดขึ้นอย่างมากมายในห้วงของการบริหารบ้านเมือง ของรัฐบาลที่ผ่านมาจริงหรือไม่ ภาระหน้าที่ดังกล่าวจึงเป็นภาระหน้าที่ที่หนักและยาก ประกอบกับความ คาดหวังของสังคมที่มีต่อ คตส. ต้องการให้ คตส. เร่งดำเนินการตรวจสอบกรณีการทุจริตต่างๆ ดังกล่าว แต่ คตส. ก็มีอาจดำเนินการด้วยความเร่งรีบได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการตรวจสอบและเพื่อความเป็นธรรมต่อ ผู้ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อ คตส. มีหน้าที่ตรวจสอบความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่รัฐ และมีหน้าที่นำผู้ก่อให้เกิดความเสียหายมา ชดเชยความเสียหายที่เกิดต่อรัฐ ซึ่งการจะชดเชยได้ต้องมีคำพิพากษาของศาลแล้ว แต่ก่อนมีคำพิพากษาของศาล หากปรากฏว่ามีการถ่ายโอนทรัพย์สิน ซึ่งอาจทำให้ไม่มีทรัพย์สินที่จะบังคับชดเชยได้ตามคำพิพากษา ในกรณี เช่นนี้ คตส. ก็อาจตัดสินใจอายัดทรัพย์สินไว้ก่อนเพื่อให้คำพิพากษาของศาลสามารถบังคับได้จริง หาก คตส. ทราบว่ามีการยักย้ายถ่ายโอนทรัพย์สิน และไม่ดำเนินการอายัดทรัพย์สิน จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถบังคับคดีตาม คำพิพากษาของศาลได้ ในกรณีเช่นนี้ก็อาจเป็นความบกพร่องของ คตส.

การทำภาระหน้าที่ของ คตส. ในครั้งนี้อย่างน้อยที่สุดก็เพื่อตรวจสอบการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ และหากพบว่ามีบุคคลใดกระทำความผิดก็จะต้องดำเนินการยื่นเรื่องต่ออัยการสูงสุดเพื่อเสนอคดี ต่อศาลให้พิจารณาลงโทษบุคคลนั้นตามควรแก่กรณี รวมทั้งมีหน้าที่ในการติดตามนำทรัพย์สินมาชดเชย ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่รัฐ การดำเนินการทั้งหมดนี้ก็เพื่อสร้างบรรทัดฐานที่ถูกต้องในทางกฎหมายว่า บุคคลใดที่ กระทำผิดต่อกฎหมายบ้านเมือง ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นนักการเมือง ข้าราชการ เอกชน บุคคลผู้กระทำความผิด ควรจะต้องรับโทษตามควรแก่การกระทำนั้นๆ หากบรรทัดฐานแห่งความถูกต้องเช่นนี้ไม่ได้รับการปลูกฝัง ไว้ ในสังคมไทย เชื่อว่าประเทศไทยจะต้องเผชิญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเช่นนี้อีกนานเท่านาน